Ч. 233 Второк 17 (29) жовтня 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Наша політика.

(Образки і характеристики повиборові).

5.

Селяньскі кандидатури.

Ще ніколи не проявила ся у Русинів так сильно тенденция ставити селяньскі кандидатури, як при послідних виборах. Оба рускі комітети і третий москвофільский ставили, взглядно підпирали аж 16 кандидатур селяньских. Сам т. зв. независимий комітет ставив аж 11 селяньских кандидатур побіч 13 кандидатур з інтеліґенциї, а із сих навіть і не всіх ставив независимо лиш в спілці або з головним або москвофільским комітетом. Єсть се дуже цікава і характеристична а заразом зельми поучаюча проява.

З вибору вийшло 11 руских послів з інтеліґенциї а трох із селян, межи тими два такі, котрих не ставив ніякий комітет, а з тих двох знов один такий, котрий був поставлений против кандидатури так само селянина, але підпираної рускими комітетами. Припустім же тепер, що вибори були би випали так, що були би перейшли всі кандидати селяньскі, підпирані комітетами і кандидати, що кандидували без помочи комітетів; як же би тогди презентував ся руский клюб, наколи-б всі ті посли належали до него? Ото було би 16 взглядно 18 послів селян, в котрих руках спочивала би доля руского народу через цілий час каденциї соймової. Ті посли селяни мали би тогди заступати не лиш свої специяльні, селяньскі інтереси, але також і інтереси рускої інтеліґенциї, руского духовеньства, шкільництва, промислу, торговлї і т. д. На їх плечах мусїла би тогди спочити очевидно вся руска політика. Не знаємо тих кандидатів і не можемо судити о їх здібностях, але серед наших обставин можемо чей припускати, що бодай яка третина з них була би люди зовсім неписьменні а дві третини хоч і були би письменні, то однакож їх образованє не сягало би висше як по четверту клясу шкіл народних. А хоч би межи ними й знайшло ся кількох, що покінчили би й по кілька кляс ґимназияльних? І тих кілька кляс не може ще рішати о високім степени образованя. Атже не давно розказувано нам, що один селянин, укінчивший трету клясу ґимназияльну, вибирав ся до Бразилиї в тім переконаню, що там морґ землї родить 50 кірців пшениці! Годі також припускати, щоби ті селяни посли набрали якогось висшого образованя через власну науку, бо звістно, що ні у нас ні навіть у Поляків просьвіта народна не станула ще так високо, щоби між селянами були самоуки з висшим образованєм. Що найбільше можна би припускати, що они мають, як то кажуть, здоровий хлопский розум.

Але треба також числити ся з особистою вдачею посла. Один може говорити розумно, другий буде балакати, а третий буде сидіти як би води в рот набравши. А що було би тогди, як би всі ті посли селяни сидїли в Соймі так само, як сидів пос. Барабаш і не відзивав ся, хоч то преці, як нам видить ся, був також чоловік письменний?

Ми умисно зробили таке припущенє, щоби показати, як серед наших обставин може виглядати делеґация, зложена із самих селян, а ніхто нам того не заперечить, що ми не оперли того припущеня на недійстних, але правдивих відносинах наших.

Яка-ж може бути тому причина, що у нас при послідних виборах, де після всякого, як найкористнїйшого обчисленя можна було сподїватись не більше як 20 послів, ставлено аж 18 кандидатур селяньских? Преці все, що робить ся, мусить ся робити в якійсь цїли. Яка-ж тут могла бути ціль. Але ми взяли тих 18 кандидатур загально, в суміш; може лїпше взяти їх окремо: длячого т. зв. независимий комітет ставив аж 11 кандидатур селяньских? Нам видить ся, що навіть в такім случаю, коли-б той комітет міг був мати надію, що перейдуть всї его кандидати, і навіть коли-б були дійстно перейшли, то відношенє числа селяньских послів до числа послів з інтеліґенциї було би дуже непропорциональне.

Висуванє так великого як на наші обставини і сили числа кандидатур селяньских, кидає дуже некористне сьвітло на інтеліґенцию. Панове „інтеліґенти“ пускають провід народу з рук, а ставлять ся самі під провід селян. Чи наш селянин зможе лїпше боронити своїх інтересів, як чоловік з інтеліґенциї і чи у него більше средств і способів на то? Нам видить ся, що ні. Не уймаємо тим зовсім чести нашим селянам, коли їм відмавляємо здібности до такої роботи; не їх вина, що не мають тої здібности, вина обставин, а по части і рускої інтеліґенциї. Они самі признають нам рацию, коли подумають о тім своїм здоровим хлопским розумом, хиба що гадали би, що самим виголошуванєм бесїд і пiдношенєм кривд та жалів, або якимись просьбами можна зараз всему лиху зарадити. Такої гадки суть, видко і ті „інтеліґенти“, що не видять иншої ради, як лиш висувати цїлі маси селяньских кандидатур; їм не може ся то помістити в голові, що чи то в Соймі чи в парляменті не в тім діло, щоби виголошу-

---

7)

З ЧАСУ КОМЕТИ.

(Повістка з моравского села. — З ческого — А. Г. Сокола).

(Дальше).

— Хочеш оженити ся? — кликнула мати. — А я то зараз казала, що будемо мати десь весїле, як лиш оногди снив ся менї похорон.... Але, Осипуню, та-ж ти ще такий молодий, то за скоро дитинко!

— Позвольте, мамо, та я вже давно повнолїтний.

— Гм, оженити ся! — бурмотів отець. — То ти не міг того сказати по обіді, або завтра, або за тиждень, за місяць! Мусиш мене непокоїти як раз тодї, як я хочу ґазету прочитати? Чого тобі так спішно?

— Дійстно, татуню, менї дуже спішно. Знаєте, що ми тепер молотимо парою — то чому-ж не мали-б ми і женити ся скоростию пари?

— От, дай спокій, то преці не пристоїть!

— Не знаю, чому?

— Бачиш, в кождій річи може бути добра скорість, але щоби оженити ся, то на то треба часу, то треба поволи робити. А то равда, богато людий женить ся і зараз отямить ся, ого, вже попав в таку халепу, що з неї не може вже видобути ся!

— Не все так зле буває! А остаточно, як чоловік наперед добре собі всьо обдумає —

— То відтак певне покине гадку женити ся! Ох, як би я був собі всьо добре наперед обдумав —

— Матію! — крикнула жінка.

— Ага! — забурмотів Вавра. — Е, то нічого, то я лиш так жартом.... Бачиш, Йосифе, ти розумний паробок. Хочеш женити ся, добре. Не можу нічого против того сказати, але я тобі не раджу. Ти ще молодий, заживай ще свободи і безжурности —

— Хто-ж тобі так добре послужить, як я дома! — пригадувала мати. — Що лише вичитаю з твоїх очий, всьо тобі зроблю!

— Знаю мамуню, і я вам вдячний за ту велику любов. Але й ви мусите знати, що як Господь раз на чоловіка зішле час, щоби оженив ся —

— То правда! — сьміяв ся Вавра — бувають в людскім житю хвилї, що чоловік о много дурнїйший, як коли инде!... Кажу тобі, Йосифе, не гадай о тім ще яких пять-шість лїт. Як тобі мине трийцять лїт, буде найлїпший час!

— Не може бути, татуню!

— Вір менї, супруже то очевидно тайна, але я міг би его злучити з тайною покаяня — супруже а покаянє то одно. Я міг би тобі то всіляко доказати, але то менї не пристоїть. Вкінци ти учений чоловік, і сам знаєш —

— Знаю, аж надто знаю. Знаю добре, що ті, котрі найбільше виступали против супружа, женили ся самі по два і по три рази, а колиб були могли, то були би женили ся і четвертий раз. Знаю, що раз чорт, коли всї чоловіки, що прийшли до пекла, звалювали вину на жінки, сам вийшов на сьвіт, щоби пересьвідчити ся, чи ті жінки дійстно такі злі — і чудо, ледве перебув тут три тижнї, вже сам був жонатий і то очевидно з старою панною.

— Ха, ха, ха! — сьміяв ся Вавра.

— Знаю, то правда як сьвіт стара, що повідає пословиця: „Хто не оженить ся, буде жалувати;“ але тота сама пословиця додає зараз: „а хто не оженить ся, буде також жалувати!“ Знаю також що й сьвятий Павло доказував Коринтянам, що „лїпше не женити ся“, але й то знаю, що був час, коли він ні раз нічого не мав против супружа —

— Лише дай спокій сьвятим — напоминала печалива мати.

— Ну, досить того, сину! Дальше о тім говорити менї не пристоїть.... Отже ти хочеш женити ся. Добре. Але куди ти подїєш ся і де заложиш собі господарство? Преці я не можу тобі уступити ся з мого дому вже тепер — то менї не пристоїть!

— Я того не жадаю. Господарте собі аж до смерти, чим довше будете господарити, тим лїпше і хоч би то ще сто лїт тревало, то я буду незвичайно щасливий!

— Ну, ну — ти преці добрий син, Йосифе, що правда, то правда.

вати лиш бесіди або робити крикливі демонстрациї. Они не можуть, чи не хотять того розуміти, що в таких репрезентациях, як Сойм і парлямент хоч би ови складали ся навіть і з самих селян, значить бодай чи не найбільше тактика, робота в комісиях, глубоке знане річи, бистрість в поглядах, докладне знане людий і обставин і зручність у використуваню всякої нагоди, чого всего трудно вимагати від теперішного нашого селянина, бо того не легко знайти і у пересічного нашого „інтеліґента“. Пос. Гурик був безперечно найінтеліґентнійшим із тих селян, які у нас доси послували, а ми певні того, що він сам признасть нам, що не так то легко і не так борзо зможуть наші селяни заступати не то вже інтереси цілого народу, але хоч би лиш свого власного стану і що їм ще дуже далеко до того.

З другої же сторони і то правда, що заступати інтереси селян чи й цілого народу, так, як їх заступав доси неодин посол „інтеліґент“, потрафить і перший ліпший селянин. А то знову виходить на некористь інтеліґенциї.

Ставлене так великого сорозмірно до наших сил числа кандидатур селяньских, есть доказом нашої незрілости політичної. Коли радикали висувають кандидатури селяньскі, то се й зрозуміло, і можна їм то вибачити, бо раз у них на оції пуста демонстрация і заколот, а відтак у них кождий вже дуже здібний і великий політик, хто їм потакує, або хто повтаряє те, що они єму підшептують. Коли-ж инші партиї, що так скажемо, протеґують над потребу кандидатури селяньскі, то перша причина тому незрілість політична.

Правда, в декотрих повітах трудно було знайти иншого кандидата, як не селянина, а се знов промавляє в некористь нашої інтеліґенциї. Показало ся, що в декотрих повітах інтеліґенция така апатична, така нездарна, так мало інтересує ся справами народу і краю, що зосеред неї годі знайти одного чоловіка, котрий би мав охоту і відвагу виступити чинно в акциї виборчій, що правда, серед трудних наших відносин. В таких повітах з закостенілою інтеліґенциєю, показалось трохи живійше само селяньство і се була на наш погляд друга причина ставленя так значного числа кандидатур селяньских.

Дальшою причиною ставленя селяньских кандидатур показуєсь чиста охота до простої демонстрациї і пустословних криків, що у нас дехто уважає за політику опозиції. Відважні „інтеліґенти“, що то межи чотирома стінами готові би гори перевертати, поховали ся за селян, та сказали: нехай ліпше увійде до сойму селянин; він так само буде кричати як і ми би кричали; єму то не завадить, а у нас є свої інтереси, нам годі висувати ся на перед і звертати на себе увагу. Ті інтеліґенти опозицийні забули або й не знають, що був колись послом селянин Ковбасюк з Вербіжа коло Коломиї, котрий в соймі дуже різко виступав против Поляків і став ся їм так ненавистним, що они кождого Русина прозивали Ковбасюком, але той сам Ковбасюк став опісля правою рукою Поляків, і як перед тим Русини єго славословили, так опісля не терпіли, хоч він робив так, як єму казав єго хлопский здоровий розум. Такі факти люблять повтаряти ся. Але хто з минувшости не хоче учити ся на будучність, у того годі шукати розуму політичного.

Наконець причиною ставленя селяньских кандидатур була улюблена у Русинів девіза: „Нехай не буде ні мені, ні тобі“ — ні мені независимому докторови, ні тобі головному крилошанинови, і ось — виринає кандидатура селяньска!

Не пишемо того всего длятого, щоби не ставити колись знову ніяких кандидатур селяньских; ні, борони Боже. Ми не противники селяньства, лиш не видимо любови для селян і їх добра у висуваню кандидатур селяньских без всякої зрілої розваги і з таких низьких мотивів, як при послідних виборах. Не тим способом треба старати ся о добро селян; треба приложити рук до иншої роботи, до роботи над дійстним піднесенем нашого селяньства до того степеня культури і цивілізациї, щоби они могли і дійстно боронили не лиш своїх власних, але й інтересів цілого народу. Коли такої роботи не буде, то зможе дуже легко дійти до того, за що даним при послідних виборах приміром виринуть не лиш кандидатури, але й вийдуть против волі інтеліґенциї самі селяньскі посли, такі, котрі не зможуть заступати розумно, а тим самим і хосенно ані своїх інтересів, ані інтересів цілого народу.

Перегляд політичний.

На вчерашнім засіданю Кола польского обговорювано головно справи податкові, буджет на 1896 р. і справу підвисшеня платні для урядників. Пос. Абрагамович виступав против стяганя податків громадами, бо таке стягане кінчить ся часто мальверзациями. Відтак наводив бесідник приклади безвзглядного стяганя податків і поставив внесене на зміну екзекуцийної новелі.

Вчера відбуло ся у Відни кілька зборів робітничих, на котрих виступувано против проґрами ґр. Баденього. Поодиноки бесідники заявляли, що поступоване робітників буде зависіти від переведеня Правительством виборчої реформи і висказали надію, що ґр. Бадені відповідно до свого проґрамового заявленя переведе таку виборчу реформу, котра увзглядпить бажаня социяльної демократиї.

З Білграду доносять, що король приймав на довшій авдиенциї провідників радикалів Пашича, Вешницу і Міку Георгієвича. Після донесень, то та авдиенция не стояла в звязи зі зміною правительства, бо король говорив о справах, що не відносять ся до теперішної ситуациї. Теперішне правительсто переведе ще ухвали скупштинного буджету, управильнене фінансів і сербскої позички. В справі зміни конституциї, котра прийде на денний порядок аж на другий рік, зверне ся король до всіх сторонництв, щобы засягнути їх гадки. Королева Наталія не верне до Білграду аж коло грудня.

В Хині лютить ся ворохобня Магомедан в провінциї Кансу і прибирає що раз більші розміри. Положене хиньского войска дуже незавидне. Корпус зложений з 60.000 людий, мусить опирати ся ворохобникам, котрих має бути аж 800.000 і то добре уоружених. В наслідок того хиньске правительство в великім клопоті.

Новинки.

Львів дня 28 жовтня 1895.

— **Іменованя.** Є. В. Цісар іменував приватного доцента на віденьскім університеті дра Ка-

— Але дайте мені один фільварок, один лан відступіть мені та дайте дещо гроший, а я буду господарити і буду вести на свою руку склеп.

— А що стане ся з моїм господарством і з моїм склепом? Ти то дуже добре провадив кілька літ, а я за той час привик до вигоди. Маю від тепер сам робити — то мені не пристоїть!

— Не бійте ся, тату, я можу вам то дальше вести і при своїм господарстві. Я молодий. —

— А, так, то було би добре.

— Отже позваляєте, щоби я оженив ся?

— З Пâвом Богом; жени ся!... Але тепер дай мені вже раз дочитати ту ґазету, нехай знаю, що в сьвіті діє ся.

І знов став читати.

— Але ж татуню, мусимо преці знати, кого собі возьме! — замітила мати.

— Ага, правду кажеш. То треба знати. Кого собі хочеш взяти, Йосифе? Бігме, аж тепер прийшло мені то на гадку — атжеж в цілій околици нема дівчини, котрій міг би ти стати мужем! Ну, сину?

— Приладьте ся на річ, що вас не мило діткне!

— Боже! — скрикнула наполохана мати.

— Щож такого? Та-ж не хочеш брати пастухової Каськи, або дочки збраславского сторожа громадского? Чи може хочеш оженити ся, як то тепер в моді, по цивільному з якою жидівкою Рифкою?

— Христе Боже! — лякала ся мати.

— Так зле не є, татуню! Не бійте, мамо! Дівчина, що я єї собі виглядів і котру люблю і з нею оженю ся, дуже порядна, хороша і честна. —

— Того я сподівав ся. Таж не приведеш вам яку небудь маркитанку, жовнірку, або якого иншого вітрогона —

— Але єї назвище не сподобаєсь вам!

— Що там назвище! Ось і мати називала ся Утригуба, а преці чесна і добра жінка. Ну, кажи ж тото назвище!

— Марися Ганишаківна....

Кілька хвиль німого зачудованя і обуреня.

— Боже праведний — крикнула за хвилю мати. — Матінко небесна! Ганишаківна!... Я зараз казала, що буде нещасте — вчера тото наше сорокате теля скочило і викрутило ногу, тепер кулїє —

— Старий Вавра нагле скочив з канапи, перейшов кілька разів по хаті, покрутив головою, бурмотів, а вкінци розсьміяв ся на голос:

— Ха, ха, ха; отто розсьмішив нас, певне аби ми мали ліпший апетит до обіду.... Але не жартуй так; прийде перший цьвітень, то не стане тобі жартів. Ха, ха, ха!

— Не сьмійте ся, татуню; я сказав цілком поважно.

Старий поміркував, що син говорить поважно. Поглянув на него остро і побачив, мусів побачити, що він не жартував.

— Що ти плетеш? — крикнув.

— Кажу вам цілком поважно, що возьму Марисю Ганишаківну за жінку.

— Що возьмеш?... Жінко, пішли чим скорше по лікаря, нехай пустить єму кров. Здаєть ся, що або одурів, або упив ся.... Йди, Йосифе, на сьвіжий воздух, йди, напий ся студеної води, дуже студеної, то тобі поможе!

Йосиф мусів зібрати всю свою веселість, щоби не вибухнути гнївом, котрий почав в тім бурити ся при тих вітцевих словах.

— Отже — говорив лагідно — ми оба розумні люди, говорім же розумно.

— То мені не — відповів отець, але нагле урвав бесіду.

Мати сиділа в куті і стогнала та плакала. Хоч її ненависть чула против роду Ганишаків, то однако була би єму улюбленому одинакови на всьо позволила.... А що она сама може зробити?

— Говорім розумно і спокійно, татуню. Знаєте, що вас шаную і люблю так, що житє віддав би за вас. Але то житє нині вже не належить до мене самого, то житє з цілим чувством, гадками, забагами і діланем належить також до моєї милої, з котрою мене злучила доля в души вже на віки і з котрою хочу бути і буду злучений також перед сьвітом. Я тут перед вами нічим не хвалю ся, не можу инакше. Знаєте, що я чоловік твердої волї, що загадаю, то зроблю —

— Я-ж тебе на то виховав —

— Дякую вам, татуню. Знаєте також, що я повнолітний і пан своєї волї!

— Але без гроший ти жебрак а не пан. Я не дам тобі ні крейцара!

— Не домагаю ся від вас. Маю сам досить гроший —

— Певне, за вісїм літ в моїм господарстві і склепі дасть ся вже не одно відложити —

— От, лишіть, тату. Що вам належало ся, то все вам лишило ся, але я помимо того маю нині кілька тисячів риньских, а з ними —

— Можу вже якось вижививти ту жеброту з Мезирки з цілим родом!

— З тими грішми можу зачати торговлю. А що на тім знаю ся, то вам звістно; а як ні то дуже скоро почуєте ва власнім інтересї.... Тепер знаєте всьо, а також мою непохитну волю! Позволите?

— Ніколи!

— Прошу вас о то!

зим Твардовского надзвичайним професором фільософії на львівскім університеті. — Ц. Міністер віроісповідань і просьвіти іменував будівничого Йосифа Покутиньского дійстним учителем в державній школі промисловій в Кракові. — Ц. к. краєва Дирекция скарбу у Львові іменувала провізоричних контрольорів горалень: Дра Йосифа Рігера, Льва Осьберґера і Ів. Зібальда дійстними контрольорами горалень, а офіциялів горолень Казим. Новоміского, Ів. Станьковского, Алекс. Савицкого і Володисл. Михаловского дійстними офіциялами горалень.

— **Доповняючий вибір** одного члена Ради повітової в Старім місті з ґрупи сільских громад, розписаний на день 28 падолиста с. р.

— **Холєра.** Стан холєри в краю з дня 25 с. м. представляє ся в такий спосіб: В повіті борщівскім в Мушкарові лишає ся на дальше в лїченю одна особа, а так само в Скородинцях чортківского повіта. — В повіті Каменецкім в Радехові лишило ся з попередних днів 4 особи недужі, з них 1 виздоровіла, а 3 лишили ся в лїченю. — В Перемишли лишає ся в лїченю 1 особа. — В повіті сокальскім в Бишові лишила ся 1 особа, занедужала 1, померла одна і лишила ся в лїченю 1. — В тернопільскім повіті в Буцневі лишили ся в лїченю на дальше 3 особи; в Кривках була 1 особа недужа і виздоровіла; в Микулинцях остала в лїченю 1 особа; в Острові лишили ся з попередних днів 2 особи, занедужали 4, померли 2, остали в лїченю 4 особи; в Тернополи були 2 особи недужі, з тих 1 померла а 1 остала в лїченю; в Воли мазовецкій лишили ся на дальше в лїченю три особи; — в Загробели була 1 недужа особа і виздоровіла. — В повіті теребовельскім в Малові лишають ся на дальше в лїченю три особи; в Налві занедужала одна особа, умерла 1; в Струсові лишила ся одна особа в лїченю і та виздоровіла. — В скалатскім повіті в Мислові занедужали дві особи, умерла 1, остає в лїченю 1; в Тарноруді занедужали 3 особи, котрі остали в лїченю. — Разом було з попередних днів 25 осіб в лїченю, занедужало 11, виздоровіло 4, померло 6, остає в лїченю 26 осіб.

— **Мантії.** В Празї арештовала поліция на зазив поліциї львівскої Володислава Каменовского з Варшави, що мав у Львові дві пральні. Він приймав касиєрки і спільників, велів їм складати кавциї а відтак утїк з призбираними в той спосіб грішми. Єго жінка продала сими днями обі пральні і наміряла також утечи зі Львова за чоловіком, однако її задержали на двірци.

— **Страшна месть.** Селяни з села Коцудза в Конґресівці, пачкарі що переносили з Галичини до Росиї горівку в шкіряних мішках, пімстили ся онотди в звірский спосіб на однім своїм товаришу. Коли вертали з Галичини з оковитою розпороли згаданому товаришеви мішок, так що горівка полила ся по одежи а тоді приложили до одежи горючий сірник. В одній хвили обіймила полумінь нещастного чоловіка, що стояв як стовп огнений і хоч злочинцї — наполохані своїм звірством — хотїли огонь загасити, не могли вже того зробити і нещастний помер від попареня.

— **Видїл філїї товариства „Просьвіта“ в Перемишли** подає до відомости членів, що дня 31 с. м. в четвер відбуде ся о $7^1/_2$ годині вечером в комнатах „Рускої Бесїди“ загальний збір філїї з слїдуючою програмою: 1) Справоздане уступаючого видїлу, 2) вибір нового видїлу, 3) внесеня і інтерпеляциї членів

Господарство, промисл і торговля.

Всілякі товари.

(Конець).

Від бута через дестиляцию з ропи нафта, мусить ще бути рафінована, т. є. очищена, до чого уживає ся соди, ванна і кислоти або квасу сїркового (вітриолю), а відтак ще перемиває ся єї водою.

Доброта нафти. Добру нафту пізнає ся по запаху і барві. Добра нафта не повинна мати острого, неприятного запаху; в противнім случаю знаходять ся в ній ще части ропи. Она повинна бути чиста як вода і до сьвітла показувати синяву барву. Коли нафта мутна, то знак, що не добре по рафінованю переполокана; тогди она зле горить. Коли в нафтї суть ще тяжші части ропи, то она горить темно і коптить; коли же в ній суть лекші части, як етер нафтовий і бензина, то она може легко запалити ся і вибухнути. Легко запальної нафти не вільно продавати і длятого єсть постанова, що лиш таку нафту можна продавати, котра при звичайній теплотї (до 37 і пів степеня) не запалить ся. Коли до такої нафти вложити запалений сїрничок, то він гасне, а розлитої на землю такої нафти не можна запалити. Літра доброї нафти повинна важити 80 до 82 дека, але на саму вагу не можна спустити ся, бо можна зробити лиху мішанину, котра буде мати таку саму вагу.

Торговля нафтою, особливо гуртівна єсть величезна, а можна то побачити із слїдуючих дат: в самій Нїмеччинї на 49 міліонів жителїв минуло ся в 1894 р. 980 міліонів лїтрів нафти, отже близько міліярд лїтрів, а в Сполучених Державах північної Америки в 1893 р. звиш 2 міліярди лїтрів. У нас після пос. Щепановского, одного із продуцентів нафти, дає нафта найбільші зиски в дрібній продажи, бо 6 до 10 зр. чистого зиску. Продавати нафту може кождий, але крамар мусить о тім повідомити Старостово і подати опис пивниці, призначеної на нафту.

Переховуванє нафти. З нафтою треба дуже осторожно обходити ся і держати єї в окремій мурованій пивници, в котрій би не було анї деревляних сходів, анї одвірків, а зелїзні двері мусять бути просто до муру прикріплені. Нафту держить ся на складі або в бочках або в бляшанних і камінних баньках. Особливо треба на то зважати, щоби не підходити до нафти зі сьвітлом.

8. Сїрники.

Сїрники роблять ся нинї двоякі: або з фосфором і сїркою, або без фосфору і сїрки. Фосфор єсть то твориво, котре добуває ся пітучним способом з костий. Він єсть двоякий: білий, або слабо жовтавий, сьвітить в темнотї і пускає з себе дим, або червоний (котрий робить ся з білого) що не сьвітить ся і не пускає диму. Білий фосфор запалюєсь досить трудно. Патички до сїрників роблять ся окремими до того машинами з липового, осикового або ялового дерева. Патички ріже ся після величини, які мають бути сїрники, складає ся рядками між дві дощинки, а коли вже богато таких рядків наскладає ся, мочить ся їх або в розтопленій сїрцї або в парафінї, щоби они опісля через то лекше запалювали ся. Коли висхнуть, мочить ся їх в масї фосфоровій, котрої склад фабриканти держать звичайно в тайнї. Маса така, з котрої роблять ся головки на сїрниках, може бути така: фосфор, ґума, саджа, мінїя (червона фарба з олова) і азотова кислота. Тим способом роблять ся сїрники фосфорові. Шведскі сїрники не мають в головках фосфору і запалюють ся лиш до коробки, на котрій єсть папір напущений масою фосфоровою.

Доброта сїрників. Сїрники суть добрі, коли борзо запалюють ся і не гаснуть зараз, що буває тогди, коли патички суть вогкі, або коли они занадто напущені парафіною, або знов за мало; коли головки при потираню не відпадають, що буває тогди, коли головки сидять на самім вершку патичка і не держать ся єго з боків; коли головки при запаленю не розприскують ся і на конець коли патички не ломлять ся, що буває часто тогди, коли они різані косо з дерева а не вздовж волокна.

Переховуванє сїрників. Сїрники треба держати в сухім, але не теплім і такім місци, де би они не могли легко займити ся і де би їх не можна легко потрутити або скинути на землю.

Телєґрами.

Відень 28 жовтня. Wiener Ztg. оголошує іменованє бувшого міністра судівництва ґр. Шенборна першим президентом адміністрацийного трибуналу, а бувшого міністра скарбу Бема-Баверка президентом сенату.

Льондон 28 жовтня. Тутешна турецка амбасада заперечує вістам Standard-а о арештованях і покараню смертию многих людий в Цареградї.

Новий - Йорк 28 жовтня. Між Анґлією і державою Венецуеля в полудневій Америцї прийшло до поважного непорозуміня. Правительство Венецуелї велїло напасти на урядників анґлїйских і прогнати їх з одної части Ґуяни. Анґлїя вислала до Венецуелї ультіматум.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

— Не сьмій ся з мене і не гнївай мене дальше. Чя ти не знаєш, як я ненавиджу цїлий той поганий рід, тоту жебрацку голоту, що вже від довгих літ рия підомною і утопила би мене в ложцї води, колиб лише мала ту ложку.... Ніколи!

— Сипте огонь на голови ваших неприятелїв!

— Я радше тобі єго насиплю!... А тепер вже справдї маю вж надто тих дурних річий —

— І я, тату; вірте менї! — відповів Йосиф відважно. — Ми оба готові. Робіть що хочете, а я також буду робити після власної волї. А що переведу, що наміряю, то можете бути певні. Вправдї буде мене боліти, як розірву всї звязи приязни і любови до вас, але як не буде инакше, то зроблю й то....

— От, лїпше зробиш, як даш менї читати!

І немов би нїчого не стало ся, сїв собі старий Вавра знов на канапу, закурив циґаро і читав дальше ґазету.

Мати з сином відійшли до кухнї.

— Вибий собі ту гадку з голови, Йосифе! Знаєш, що то не може бути.

— Лешіть, мамо! Якось оно зробить ся. Лише ви не будьте против мене.

— Ну, тиж знаєш, що я всьо для тебе зроблю.

І Йосиф відійшов скоро з хати. Перед воротами задержав ся. Почав роздумувати.

— Я говорив богато і сьміло. Чи переведу то, що задумав! Ех, — якось то мусить бути. Лиш відваги і трохи здорової голови!

VI.

До лїнивого житя в господї на Мезирцї прибув нараз якийсь дивний рух.

Чи може гості наповнили господу, пили, їли, співали?

Ага, на бідній Мезирцї!

Але милий, добродушний Мартин Флїата був понятним учеником Йосифа Вbabри.

„Робіть всякі дурниці, а подобаєте ся Марисї!“ говорив єму Йосиф. І Мартин так робив.

Коли дадько Ганишак встав зі стільця, щоби набити собі в другій комнатї люльку тютюном, поставив єму Мартин на стільци три гвоздї кінцями в гору... Можна собі погадати, яку радість мав старий Ганишак, коли скочив з болю і почув, як Мартин сьміє ся за комином: „Гі, гі — то лиш так жартом, дядьку!“

— Такі жарти лиши для себе!

Але Мартин сьміяв ся в дусї дальше і гадав собі: „Таж я добре знаю, що роблю!“

Другий раз насипав дядькови до пива цїлу жменю соли, аж дядько стряс ся на цїлім тїлї, коли не знаючи о нїчім порядно напив ся.

Хе, хе, хе! — сьміяв ся Мартин.

Дядько наговорив єму, кілько влїзло, але Мартин нїчого собі з того не робив... Він гадав лише о Марисї.

А Марися сьміяла ся — тепер — думала— чей і отец видить і чує, якого дурня, хоче їй дати за мужа.

— Она сьміє ся! — гадав Мартин, —она не гнїває ся! То була добра рада, що менї дав той чоловік; дам єму на десять пачок тютюну, як єго побачу. Марися сьміє ся — ну, пожди, будеш ще більше сьміяти ся!

І коли тїтка в кухни спокійно на стільци дрімала і коли їй снили ся нумери, що мали для дочки виграти велике терно, пробудив єї нагле зі сну страшний, дикий пискіт.

(Дальше буде).

ІНСЕРАТИ.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.